

TÜRKİYE'DE İŞ YAŞAMINDAKİ KENT KADINININ AÇMAZI: KARIYER-AİLE İKİLEMİ

Mehmet Ali Gürol*

Özet

Neoliberal dalgaın neden olduğu dönüşümün etkisini salt ekonomik değil, kültürel ve sosyal alanlarda da güçlü bir biçimde hissettirdiği 1980'li yıllar ve sonrasında birçok ülkede olduğu gibi Türkiye de gerek alt, gerekse üst yapısında birçok değişimlere sahne olmuştur. Karma ekonomiden piyasa ekonomisine geçişle birlikte değişime uğrayan sosyal yapı Türk toplumunun aile yaşamında da birtakım sarsıntılara neden olmamiş değildir. Ülkemizde istihdam ve eğitim alanlarında sayısında belirgin bir artışın yaşandığı bu dönemde kent kadını, öncelikli olarak eskiye oranla daha fazla ekonomik özgürlük kazanması sonucu, aile sorumlulukları yanında kariyerini de atbaşı götürme çabası içerisinde olmakta, ancak geleneksel yapının etkisi ile bu konuda kaçınılmaz olarak açmazlarla karşılaşmaktadır.

Anahtar kelimeler: Kariyer, kent kadını, aile.

Abstract

Turkey encountered considerable changes in her top and substructure not just in economic, but also in cultural and social fields resembling too many other countries following the transformation in 1980s and subsequent years. The changing social structure resulting from transformation from a mix-economy to a market one inevitably ended in shocks in family order of the Turkish society. Urban women substantially increasing in number in education and employment all through this period--primarily for gaining higher economic independence over years--while is in a hustle to keep family responsibilities and career in pace, inevitably face dilemmas as a result of the traditional structure.

Keywords: Career, urban women, family.

□ Prof.Dr.,Selçuk Üniversitesi Karaman İ.İ.B.F.

I.YENİ BİR SİSTEM VE ONUN IŞIĞINDA TÜRKİYE'DE KADININ DEĞİŞEN İŞLEVİ

1979 yılında demir leydi lakabı ile anılan Margaret Thatcher'ın başkanlığında Muhafazakâr Parti'nin iktidara gelişi ile tetiklenen ekonomik sistem değişikliği diğer pek çok ülkede de benzer sarsıntı ve sonuçta değişimlere neden olmuş, planlı ve karma ekonomilerden piyasa ekonomilerine doğru hızlı bir geçiş süreci başlamıştır. Bu rüzgârı ilk yakalayan ülkelerden birisi olarak Türkiye'de de ilk olarak 1980 yılında 24 Ocak kararları ile başlayan bu değişim dalgası 1983 yılında seçimleri kazanan iktidar partisinin de takip eden politikaları sonucu güç kazanmıştır. Bunun neticesi olarak Türkiye o güne değin takip ettiği karma ekonomik sistemi terk ederek pazar ekonomisinden yana bir tercihte bulunmuştur.

Yeni sistem yalnızca ekonomik değil, onun yanında kabul görmesi ve gelişimi için ön koşul olan uygun bir sosyal yapı ve kendine has bir değerler sistemi olarak onun unsurlarının (özel mülkiyet, kar motifi, bireycilik, etik altyapı, çalışanın işyerine sadakati, devletin ekonomiye asgari müdahalesi ve materyalist bakış açısı) varlığını da şart kılmaktadır (Gürol, 2000). Son çeyrek yüzyıla ilişkin istatistik verilerden yola çıkılarak yaptığımız bir araştırma, ithal edilerek bünyemize adapte edilmesine çaba gösterilen bu sistemin ülkemizdeki kadın popülasyonu bağlamında olumlu veya olumsuz yönleri yoruma açık birtakım sonuçları olduğunu ortaya koymaktadır. Araştırma sonuçları 1980'lerden günümüze istihdam, eğitim ve boşanmalarda karşılaşılan artışa karşın, çocuk doğurma oranları ve evliliklerde bir azalışı gözler önüne sermektedir (Gürol, 2005). Bu sonuçların bir biçimde, yeni sistemin ekonomik, sosyal ve kültürel boyutları ile geleneksel

yapıyı etkilemesi sonucu, kadın ve erkeğin toplumsal rolleri bağlamında birtakım değişikliklere, her iki cins temelinde eskiye oranla farklı rol ve statü biçimlerine yol açtığı şeklinde yorumlanması mümkün bulunmaktadır. Bir diğer anlatım tarzı ile kadın, genelde, Türk toplumundaki çocuk yetiştirme, ev işlerinin yürütülmesi biçimindeki geleneksel işlevini terk ederek, nispeten düşük oranlarda olsa da belirgin biçimde iş yaşamında yerini almaya başlamış olmaktadır. Bu durum özellikle kentsel kesimde yer alan kadın popülasyonu açısından yadsınamaz bir olgudur. Yüksek öğrenimde sayısı artan, işinde iyi bir kariyer sahibi olarak daha üst düzeylere gelme çabası içerisinde bulunan, bu konuda kararlılık içerisinde uğraş veren Türk kadını bu yönünde kararlı bir tavır sergilemektedir.

Yaşanan son çeyrek yüzyıllık dönemde kadının ekonomik alandaki kayda değer atılımı bu bağlamda çıkartılan yasalar ve onanan uluslar arası sözleşmelerle de güçlendirilmiş bulunmaktadır. Öncelikle "Herkes[in], dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşit" olduğunu vurgulayarak her türlü ayrımcılığı reddeden Anayasamızın 10. maddesine eklenen ek bir fıkra ile (5170 - 7.5.2004 / m.1) zaten mevcut olan cinsiyet ayrımcılığı karşıtı söylem "Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet, bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür" ibaresi ile daha da belirgin, açık hale getirilmekte, kadın ve erkeğin eşitliğini güvence altına almış bulunmaktadır. Bu değişikliğin gerçekleşmesinde şüphesiz taraf olduğumuz Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi (CEDAW) sözleşmesinin de büyük payı olmuştur. Anayasamızdaki bu düzenleme yanında, bu eşitliği zedeler biçimde yasalarda

mevcut olan (ve dolayısı ile Anayasa'ya aykırı olan) çok sayıda yasa hükmü de bugün bu yasalarda yapılan değişiklikler ile ortadan kaldırılmıştır. Yeni düzenlenen ve yürürlüğe giren Medeni Kanunumuz da kadın hakları konusunda daha duyarlılıkla hazırlanmış bir yasadır. Burada CEDAW sözleşmesi yanında tarafımızdan geçmişte kabul edilen kadının ekonomik ve sosyal yaşamdaki durumunu iyileştirmeye, güven altına almaya yönelik çok sayıda uluslar arası belgenin (Avrupa Birliği, Uluslar arası Çalışma Örgütü (ILO), Birleşmiş Milletler, vb.) varlığından da söz edilmesi gerekir. Bütün bu düzenlemeler genel olarak toplumda kadının cinsiyetine has nitelikleri, özellikleri, doğasından kaynaklanan bedensel ve ruhsal yapısı göz önüne alınarak onun çalışma yaşamında güvenliğinin sağlanması ve haklarının haleldar edilmemesine ilişkin belgeler olmaktadır.

II. GELENEKSEL İŞLEVİNDEN YENİ İŞLEVİNE GEÇİŞTE TÜRK KADINI

Günümüzde ülkemiz kadınının çalışma ve politik yaşamdaki ağırlığına bakıldığında “Kadın Sorunları Genel Müdürlüğü”nün 2005 verilerine kamu kurumlarında kadın sayısı, müsteşar, başkan, genel müdür, daire başkanı, bölge müdürü, il müdürü ve bu kadroların yardımcılarını pozisyonlarında % 0-20 arasında” olmaktadır. Özel kesim ve siyaset alanında ise Türkiye’de işverenlerde kadın oranının % 13, mecliste temsil oranının % 4.4 (AB ortalaması %21, A.P %30, dünya ortalaması %27), belediye başkanı kadın oranının %1, üniversite rektörlerinde % 6.2, rektör yardımcılarında %11.3, dekanlarda %13.7, dekan yardımlarında % 27.6, enstitü müdürlerinde %16.9, bölüm başkanlarında % 22.7 (Araştırma kapsamında yer alan 16 üniversitedeki toplam 1201 yöneticinin %78’i erkek,

%21.9’u kadındır), başhekimlerde % 2 olduğu görülmektedir. “Avrupa’da çalışan kadınların ancak % 5’den azı tepe yönetimde yer alabilmektedir.” Yine aynı kuruluşun istatistik verileri temel alındığında Türkiye genelinde kadının işgücüne katılma oranının % 25, kentte % 19, kırsal kesimde % 33 olduğu anlaşılmaktadır. “Kadınlar yüzde 65.6 ile sağlık, yüzde 65.4 ile avukatlık, yüzde 43.4 ile de eğitim ve öğretim hizmetlerinde görev” almakta, “Bunun dışındaki sektörlerde dağılımların hepsi oransal olarak daha az” olmaktadır. Son yıllarda kadınların üst düzey görevlere de talip oldukları görülmekte, “Günümüzde karar mekanizmalarında yer almak için çaba sarf eden kadın sayısı artmış durumda” bulunmaktadır. “Bunun yanı sıra, Türkiye’de kadının iş hayatında daha fazla yer alması için, çeşitli adımlar atılı[makta]”, Türk Girişim ve İş Dünyası Konfederasyonu (TÜRKONFED), 2007 yılındaki ana temasını, “kadının sanayi ve hizmet sektöründe daha güçlü biçimde yer alması” olarak tanımlamaktadır. (Ekonometri, 2007)

Ancak tüm bu açıklananlara karşın, “sürdürülebilir kalkınmanın önemli bir unsuru olarak kabul edilmekle birlikte”, kadının işgücüne katılım oranı olması gerekenin çok altında olup, yıllar temelinde de düşüş göstermektedir. 1990 yılında % 34,1 düzeyinde olan bu oran, 2002 yılında % 26,9, 2004 yılında % 25,4’e kadar gerilemiştir. “Türkiye genelinde istihdama katılan kadınların %58.5’i tarım sektöründe, %12.9’u sanayi sektöründe, %28,6’sı ise hizmetler sektöründe çalışmaktadır.” Yasalarda yer verilmesine karşın, kadın-erkek eşitliği çoğunlukla kâğıt üzerinde kalmakta, “kadının niteliksel gelişimini ve işgücü piyasasına girişini sağlayacak gerekli mekanizmaların oluşmaması bu düşüşün önemli nedenlerinden biri” olmakta, sonuçta Türkiye’de kadın istihdamı temel

sorun alanlarından biri olarak varlığını sürdürmektedir.” (KSSGM, 2007) IMF ve Dünya Bankası'nın 'Küresel İzleme Raporu 2007' raporunda “Avrupa, Orta Asya ve Doğu Asya ile Pasifik ülkelerinde kadınların yüzde 60 ya da daha fazlası[nın] iş yaşamına katıl[dığı] ve tarım dışı sektörlerde kadınların ücretleri[nin] çok düşük” olmadığı belirtilirken, raporun bu bölümüne 'İş yaşamına katılımın yüzde 38 olduğu Türkiye hariç' diye kayıt düşüldüğü görülmektedir. (Haber X, 2007). Üyesi olmak için çaba harcadığımız Avrupa Birliği'nde kadınların % 90'ının ücretli çalışmasına karşın, bu oran ülkemizde yalnızca % 38 olmakta, çalışan kadın nüfusunun geri kalanı aile işletmelerinde ücretsiz olarak çalışmaktadır (Maksimum, 2007).

“Kadınlar açısından en çok dikkat çeken durum ise, eğitim seviyesi arttıkça kadınların işsizlik oranının keskin bir şekilde artması” olmaktadır. Okuma yazma bilmeyen 1 milyon 46 bin kadından yalnızca 53 bininin, yani yüzde 1'inin işsiz olmasına karşın, “lise altı eğitim alan kadınlarda işsizlik oranı yüzde 5,8'e” yükselmektedir. “Lise mezunu erkeklerde işsizlik yüzde 12,2'yken, aynı oran kadınlarda yüzde 25,3” olarak görülmekte, üniversite mezunlarında ise aynı oranlar yüzde 9,3'a karşı yüzde 18,1 olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu durum kadın emeğinin çoğunlukla 'ucuz işgücü' olarak tercih edilmesinin bir göstergesi olarak yorumlanabilir. “Dikkat çeken bir diğer gelişme ise, kadınların büyük bir süratle işgücü piyasasına girmeleri[dir]. İşsiz erkekler arasında ilk kez iş arayanların oranı yüzde 19,9” olurken aynı oran işsiz kadınlar için yüzde 39,9 olmaktadır. “Bu veriler, kadınların giderek daha fazla oranda çalışma hayatında yer aldığını ortaya koy[maktadır] (CNNTÜRK, 2005).

III. KENTLİ KADININ İKİLEMİ: KARIYER VEYA AİLE

Ülkemizde kadın-erkek eşitliği konusunda gösterilen çabaların özellikle son on yıllar içerisinde semeresini vermesi ve zaman içerisinde toplumdaki gelişimin de bu alanda gerekli olan alt yapıyı nispeten daha uygun hale getirmesi ile kadın gerek istihdam ve gerekse eğitim alanında varlığını daha belirgin biçimde hissettirebilir hale gelmiştir. Toplumumuzun sosyo-kültürel yapısında meydana gelen değişim ile geleneksel rol ve statüsünden sıyrılan kadın için kendi özellik ve niteliklerine, ideallerine uygun bir meslek seçmek, bu mesleği icra edebilmek için gerekli eğitimi almak, mesleki alanda belli bir formasyon kazanmak bir düş olmaktan çıkmış, olağan bir beklenti haline gelmiştir. Daha önceki paragraflarda da belirtildiği gibi Anayasamızın 10. maddesi temel alınarak mevcut yasalarda kadın konusunda ayrımcılığa yol açan yasalardaki bazı hükümler büyük çapta revize edilerek geçersiz hale getirilmiş, hatta kadına pozitif ayrımcılık sağlayan yeni bazı hükümler yaşama geçirilmiştir.

Kadın lehine sağlanan bütün olumlu gelişimlere karşın, bu noktada günümüzdeki Türk aile yapısının kadının geleneksel rolünden sıyrılarak, iş yaşamındaki hane dışı bu yeni statüsünü ne kadar tolere edebileceği gibi bir soru ortaya çıkmaktadır. Geleneksel yapıda kayda değer değişimlerin boy gösterdiğinden söz edilmesine karşın, yasa önünde/kâğıt üzerinde erkeğe eşit durumda olan kadının bu eşitlik koşulunun karşı cins/eşi tarafından gerçekte ne düzeyde onaylanmış, kabullenilmiş olduğu/olacağı da düşündürücü, üzerinde tartışılması gereken bir husustur. Unutulmaması gereken husus hiç de uzak olmayan bir tarihe gelinceye, 1990 yılında Anayasa Mahkemesinin bir kararı ile iptal

edilinceye kadar eski Medeni Kanun'unun 156 maddesindeki kadının belli bir mesleği icra edebilmesi için evin reisi durumunda olan eşinden izin alma zorunluluğudur.

Şüphesiz çalışmamızda söz konusu olan kentli kadın olmakla birlikte, kentlerde homojen değil, heterojen bir aile yapısının varlığı bir vaki'dir. Bu heterojen yapı içerisinde sosyo-kültürel düzeyleri farklı nitelikte, konuya yaklaşımları, onu yorumlama, değerlendirme biçimleri değişik alt aile birimleri var olmaktadır. Bu konuda genel bir değerlendirme çerçevesinde--bir genellemeye gidilmesi nedeniyle ortaya çıkabilecek haklı nitelikteki tüm kayda değer karşı çıkışlara, bu tür bir genellenmenin olanaksızlığı konusundaki itirazlara karşın--bugünkü durumu ile kent aile yapısında kadının hane dışı ücretli istihdamı veya kendi işini kurması/kariyerinde aşama yapma çabası bağlamında ortaya çıkan aile-içi sorunların yerleşik aile yapısı dâhilinde aşağıdaki gibi etkileri olmaktadır:

- Yakın zamana kadar evin reisi olan erkek, kadının kendisinin açık rızası olmaksızın belli bir meslek icra etmesini, geçmişten tevarüs ettiği kafa yapısı nedeniyle genelde hoş karşılamamaktadır,
- Kadının ister istemez zamanının büyük bir bölümünü ev dışında geçirmesi nedeniyle, ev işlerinin aksaması aile içerisinde huzursuzluk, sonuçta çatışmaya neden olmaktadır,
- Öncelikle yakın aile çevresinden olmak kaydıyla, aileye bu konuda müdahaleler,

yönlendirmeler olmaktadır,

- Kendisine gerekli bütün toleransın gösterilmesi durumunda bile, hane içerisinde birtakım şeylerin aksadığını fark eden kadın bunun huzursuzluğunu hissetmektedir,
- Eşler arasında gerilim artmakta, sevgi ve sonuçta güven bağı kopmaktadır.

Şüphesiz kadının kariyer yapma ve kariyerinde aşama yapma çabasında karşılaştığı sorunlar dile getirildiğinde, bu durumun yalnızca aile içerisinde, bir evlilik bağı çerçevesinde ele alınması, irdelenmesi de doğru olmamaktadır. Zira ortada bir de kariyer yapan evli olmayan kadının bir aile kurmak bağlamında karşılaşılabileceği sorunlar bulunmaktadır. Özellikle akademik çevrelerde olmak üzere, çok sayıda kadın kariyerine ağırlık vermesi durumunda bir aile kurma arzusunu ertelemek durumundadır. Kariyerinde mesafe alabilmek, istediği, arzu ettiği bir noktaya gelebilmek, özellikle içerisinde bulunduğumuz büyük rekabet ortamı, kısıtlı olanaklar sağlayan şartlar içerisinde genelde oldukça zaman alan bir uğraş olmakta, başarının yakalanması uzun yıllar almaktadır. Bu sürenin sonunda evliliği düşünür duruma gelen kadın, çevresindeki kendisine eş olarak seçebileceği uygun nitelikteki erkeklerin bu zaman perspektifinde evli birer erkek olduğunu görmekte, bu şansını büyük çapta yitirdiğini fark etmektedir. Her zaman olmasa bile, genelde bu tür durumlarda alternatifler arasından beklentileri ve arzuları hilafına "daha az tercih nedeni olabilecek" bir seçeneğin kabullenilmesi gibi olumsuz bir durum da ortaya çıkmakta, bu tür bir alternatifin kullanılmak istenilmemesi

durumunda ise bir açıdan iktisat jargonundaki ifadesi ile “kariyer” “evlilik” ile ikame edilmektedir.

Sonuç olarak, “Çalışma yaşamına girebilen kadınların çalışma yaşamlarını kısa bir dönemde bitirmesi ve/veya kariyerde yükselme doğrultusunda tüm potansiyelini ortaya koyamamasının temel nedeni, ev ve iş yaşamını uzlaştırma konusunda yaşadıkları sorunlardır.” Bu durumun belli başlı nedenlerinden birisi de aile içerisinde “çocuk bakımı, yaşlı ve hasta bakımı gibi yükümlülükleri sadece kadınların sorumluluğunda gören anlayış yerine, bu sorumlulukların anne, baba, devlet veya işveren arasında paylaşılması yaklaşımı benimsenme[mesi]” olmakta, “ülkemizde kreş gündüz bakımevi gibi sosyal destek kurumları tüm çabalara karşın yeterli sayıya ulaşamaması” bu konuda başlıca engellerden birisi olarak ortaya çıkmaktadır (KSSGM, 2007).

IV. SONUÇ VE ÖNERİLER

Ülkemizde kariyer yapan kadının günümüzdeki nispi gelişmişlik düzeyinde dahi aile içerisindeki sorumlulukları nedeniyle bu konuda birtakım sıkıntılar yaşadığı ve engellerle karşılaştığı ortadadır. Ancak bu durum salt olarak Türk kadınına has bir durum değildir. Kadına karşı ayrımcılık, üstü kapalı da olsa kadının en iyi organize olduğu, eğitim seviyesinin oransal olarak daha yüksek bulunduğu ülkelerde dahi hiç de azımsanmayacak düzeyde mevcut bulunmaktadır. Kadının işyerinde daha üst hiyerarşiye geçerek kariyerinde ilerlemesine set çeken “cam tavan” olgusu birçok endüstrileşmiş ülkede halen kadın örgütlerinin en fazla dile getirdikleri sorunlardan birisini teşkil etmektedir. Dünya genelinde kadının son on yıllarda daha fazla eğitim alması, istihdamdaki oranının artması onu ekonomik açıdan bağımsız hale getirmiş,

bir araştırmamızda da ortaya koyduğumuz gibi (Gürol, 2007) bağımsızlık Türk kadını için de özellikle kendi işini kurma bağlamında iş yaşamına iten en belirgin etken olmuştur.

Mesleğinde, kariyerinde kendine gözle görünür bir yer edinme, ilerleme arzusu, bu konuda önüne çıkan engellerin üstesinden gelme azmi günümüzde meslek sahibi kentli Türk kadını açısından olağan bir anlayış biçimi, yaklaşım tarzı haline gelmiştir. Görüldüğü kadarı ile meslek kadını toplumda kendi rol ve statüsü ile ilgili birtakım aşamaları yasalarla ve uluslar arası anlaşmalarla kazandığı haklardan önce ve onlardan bağımsız olarak *de facto* ortaya koymuş, bu fiili durumun toplumun diğer kesimlerince de benimsenme ve kanıksanmasını büyük ölçüde sağlamıştır. Geriye dönüşü olmayan bu yolda mesele aile yapısına, bütünlüğüne en az hasar vererek bu durumun sürdürülmesi olmaktadır. Ancak diğer pek çok ülkede de karşılaşılan ve Türkiye de dâhil geniş çapta boşanmalarla sonuçlanan bu durum için aile içerisinde ülkemiz şart ve koşullarına uygun (deyim yerinde ise) optimal çözümün sağlanmasının kolay olmayacağı da açıktır.

Bu durumda kariyer mi aile mi sorusu yerine çağımızın gerçeklerinden, uluslar arası düzeyde günümüz kadınının rol ve statüsünden, bunun da ötesinde arzu ve beklentilerinden hareket edilerek kariyer ve aile ikilisinin nasıl bir arada sürdürülebileceği sorunsalından hareket daha isabetli olacaktır. Bu konuda en büyük yükümlülük yüzyılların lehine getirdiği alışlageldik inanç ve davranış biçimini reddederek, mevcut veya ilerideki eşine kariyerinde başarısı yolunda/yönünde gerekli desteği verme alışkanlığını edinmesi/benimsemesi bağlamında eril tarafa düşmektedir. Bir ikinci konu kadının yine uzun bir zaman

sürecinin kendisine aşladığı, onu şartlandırıp, koşullandırdığı sosyal yaşamdaki duruşuna ilişkin geleneksel rolünün etkisinden sıyrılmaya ve toplumdaki yeni rol ve statüsünü üstlenme/benimsemesi gereği olmaktadır. Her iki durumda da uygun çözüm şekli öncelikle toplumsal cinsiyet rolleri kırılarak çağdaş bir aile yapısının oturtulacağı zeminin moral, psikik altyapısının oluşturulması ve geliştirilmesidir. Maddi faktörler

içermeyen bu temellendirme, maddi nitelikteki bir zeminden/destekten çok daha etkin olacaktır. Önemli olan öncelikle eşlerin kadının kariyeri konusunda inançlı ve gerçekçi bir tutum sergileyerek zihinsel/fikirsel düzeyde ortak bir paydada birleşmeleridir. Bu tür bir tutumun eksikliği, maddi koşullar büyük çapta var olsa bile ileride bu konuda baş göstermesi olası anlaşmazlıkları önleyemeyecektir.

REFERANSLAR

- Gürol, M. A. (2000). Role of Human Values in the Adoption of the New Economic Order in Economies in Transition: A Comparison of the Turkish and United States Value Systems, Global Business and Technology Association. Economies and Business in Transition: Facilitating Competitiveness and Change in the Global Environment, Uluslar arası Konferans, İstanbul, Temmuz 11-15, 2001.
- Gürol, M. A. (2005). Proceeds of The Neoliberal Reform to Women in Turkey: An Assessment Through Statistical Data, Academy of Economics and Economic Education Proceedings, Allied Academies International Conference, Las Vegas, 12-15 Ekim 2005.
- Ekonometri (2007). Kadının İş Hayatında Etkinliği Artacak. http://www.ekonometri.com.tr/kategori.php?link=devam&grup=13&kat_id=0&sayfa_id=349. İnternette 15.05.2007 tarihinde indirilmiştir.
- KSSGM (2007). Kadın İstihdamı. Türkiye’de Kadınların Çalışma Yaşamına Katılımı ve Avrupa Birliği’ne Uyum Sürecinde Gerçekleştirilen Çalışmalar. <http://www.kssgm.gov.tr/istihdam.html>. İnternette 15.05.2007 tarihinde indirilmiştir.
- CNNTÜRK. (2005). Özel Dosyalar. Türkiye’de ve Dünyada Kadının Yeri. 11 Mart, 2005 16:00:00 (GMT +02:00) http://www.cnnturk.com/OZEL_DOSYALAR/haber_detay.asp?pid=546&haberid=79141 İnternette 15.05.2007 tarihinde indirilmiştir.
- HABER X. (2007). Türkiye’de çocuk yaşta annelik arttı. 01.05.2007, 09:34. <http://www.haberx.com/n/1015462/turkiyede-cocuk-yasta-annelik-artti.htm> İnternette 15.05.2007 tarihinde indirilmiştir.
- Maksimum. (2007). Çalışan kadının sorunları masaya yatırıldı. Çalışan Kadın. <http://www.maksimum.com/kadin/haber/49/98519.php> İnternette 15.05.2007 tarihinde indirilmiştir.
- Gürol, M.A. ve Usta, S. (2007). “Independence as The Leading Pull Factor in Women-Entrepreneurship: Results of a Survey on a Young Population”, 2007 International Conference of the Global Business and Technology Association: Achieving Competitive Advantage Through Managing Global Resources., Taipei, Tayvan, 3 – 7 Temmuz 2007.